

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za vsako vrsto z navadnimi črkami 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Tisočletnica Metodova.

Vsak človek ima na svetu kako osebo ali stvar, katera se mu je na kakšen si že bodi način prikupila in katero bolj ljubi kakor druge. Vsak narod ima svoje posebne može, ki imajo zanj velike zasluge, bodisi na političnem, cerkvenem, družbinskem ali književnem polju. Tudi slovinci imamo mnogo zaslužnih mož, ki so žrtvovali svoje delovanje za blagor in prosvetah našega naroda. In takim možem, ki so tako ljubili svojo domovino in nevednemu narodu toliko dobrega storili in ga branili pred navali sovražnih mu tujcev, takim možem dolžni smo hvale in časti. Če pa taki velikodušni možje darujejo vse svoje življenje in delovanje v prid ne samo nam Slovincem, ampak vsemu slovanskemu narodu, ki šteje okrog 100 milijonov duš, potem mora biti naša hvaležnost tolikanj večja, potem moramo se z velikim spoštovanjem spominjati njihovih blagih naklepov in jih častiti. In taka dva moža, ki sta si pridobila za ves slovanski narod nezmernih zaslug, sta naša slovanska aposteljna sv. Ciril in Metod. Letos 6. aprila na velikonočni ponedeljek bode ravno tisoč let, kar je velikomoravski škof sv. Metod izdihnil svojo blago

dušo. Velikomoravska se je imenovala v devetem stoletju po Kristovem veliko kraljestvo, katero je slovanski knez Svetopolk ustanovil, in tukaj sem poklicana bila sta brata Konstantin (ki se je stopivši v samostan imenoval Ciril) in Metod, doma iz Grškega v Solunu, da bi našim pradedom oznanovale sv. vero. Seveda so naši očetje že v sedmem stoletju začeli zapuščati svoje malike in spoznavati pravega Boga, toda sv. vera se je vendar le slabo in počasi razširjevala, ker so jo prinašali našim pradedom nemški duhovni, ki slovenske govornice niso dosti ali nič umeli in tako se niso lahko sporazumeli s Kristusovo vero. Ciril in Metod pa sta bila dobro zmožna staroslovenskega jezika, in njih mati bila je brž ko ne Slovenka. Ko sta tedaj ta dva sveta moža, polna božjega duha, začela med našimi pradedi oznanovati luč večne resnice, bila je kmalu krščanska vera v najlepšem cvetu! In koliko preganjalcev in sovražnikov sta imela naša sv. aposteljna! Dvakrat popotovala sta v Rim k sv. očetu, da pokažeta svojo vero in vselej so jih papež s pohvalo odpustili in potrdili v veri! Take dolge poti bilo je treba delati zavoljo sovražnih Nemcev, ki so jih obdolževali krive vere! In kako se je vselej poka-

Podlistek.

Nekdaj in sedaj. (Dalje.)

Tvoj otrok je lačen; ali sam nimaš, kaj bi založil v svojej lakoti — tu potrkaš na vrata pri usmiljenih ljudeh. Teško je res, in sram te je, ali pomaga se ti vendar le: rešiš se gladu. Vsaka občina ima svoj ubožen zaklad, ta večjega una manjega, vsaj v hujših stiskah se pomaga. Koliko je pa po večih mestih naprav za revne, v kterih se oskrbujejo sirote, onemogli ubožci, bolniki in tako dalje. Z eno besedo: revščina je sicer huda ali povsod nahaja se še usmiljenih src, ki jo želé po moči olajšati; ubožstvo sicer boli, ali ni sramotno, ni zaničevano dandanes.

Pa je li bilo vedno tako? Revežev je bilo pač zmeraj dovolj — vedno veliko več, nego bogatinov; — pa kako se jim je godilo?

Popolno drugače kakor sedaj! Do reveža niso pred Kristusom imeli nikacega sočutja, nobenega usmiljenja, še več — zaničevali, studili so ga. Rimljani niso nikdar revščine imenovali drugače kakor: „umazano ubožstvo“, ter so trdili, da je za človeka sramotna, za to so želeli, da naj bi bežala tje v brezno peklensko. Rimski pesnik Virgil je pel, da je največja sreča njegova, ker na deželi ne vidi ubožcev. — Imenitni Grki so posebno radi videli, če so se na njihovih razuzdanih glediščih zaničevali ubožci, kako so z otroci vred zaviti v raztrgane cunje, leže na gnjilej slami lakote zdihovali. — Plavt rimski pesnik je djal nekemu mladenču ta-le nauk: Ako beraču daš, da se naje in napije, storiš dvojno neumnost: sebi nekaj odtrgaš, to je nespamet, unemu pa pomagaš, da dalje v revščini živi, in tudi to je neumno.

Ljubi moj, iz tega lahko vidiš, da usmiljenja

zala njihova nedolžnost! Celo v ječi moral je Metod enkrat 3 leta sedeti, ker ga sovražni Nemci nikakor niso mogli trpeti! Tako so že takrat Nemci stiskali in preganjali Slovane kakor jih še dandanes! Sv. Ciril je umrl v Rimu v samostanu, potem ko je bil za škofa moravskega posvečen. Njegove besede na smrtni postelji Metodu so bile: „Brate, ne pozabi Moravcev!“ In Metod je lepo spolnil obljubo svojemu svetemu bratu, in papež so ga zvolili za moravskega nadškofa. Na Velegradu imel je sv. Metod svoj sedež, od kodar je delil in širil svojim ovčicam krščansko vero. Na Velegradu umrl je tudi ta sveti mož, in sv. cerkev proglasila je oba brata za svetnika. In kako zna spoštovati slovanski narod svoja aposteljna, kako jih časti, to pokazal bode zopet letos na Velegradu na Moravskem. Pa ne samo krščansko vero, sta prinesla, tudi črke izumil je sv. Ciril in spisal sta našim očetom v domači govorici sv. pismo in druge svete bukve, in podučevala sta jih v jeziku, kakeršnega se je vsak naučil od svoje matere, to je v slovenskem jeziku.

Če imata sv. Ciril in Metod toliko zaslug za naš tlačeni narod, potem ju po pravici častimo! In res! Ves širni slovanski svet, ki sega od Sumave do skrajnega konca Azije, od jadranskega morja in balkanskega poluotoka do ledenege morja, ves ta svet misli letos poslaviti in že poslavlja sv. aposteljna. Celo letošnje leto praznovalo bode tisočletnico Metodove smrti in marsikateri pobožni in zavedni Slovan, katerega ne ovira daljava ali kaka druga zadrega, romal bode tja gori na Moravsko, na veleslavni Velegrad, ta „slovanski Betlehem,“ od koder sta našim pradedom oznanovala sv. brata Solunska krščansko vero. Mi pa, ki ne moremo potovati na oni sveti kraj, povzdignimo svoje oči proti

pred Kristusom ubožec ni našel, marveč bil je sramotén, zaničevan, sovražen in preganjan.

Se li potem ne godi tebi zopet desetkrat bolje, kakor unim trpinom med neverniki?

Posebno hudo je dolžnikom, ki ne morejo dolgov plačati. O pač res! Kako gorka solzica se utrne v očesu tudi trdnemu možu, ko se mu zaradi dolgov proda koristna kravica, potrebni voliči, ali celo rojstna hiša s poljem vred, katerega je obdelaval toliko let v potu svojega obraza! Kako pa še le zdihuje mehka žena in rahla deca, ko se tako požene po svetu s trebuhom za kruhom. Trda je taka sila! Ali najhujša še ni. Zgubil si sicer premoženje, ali s pridnostjo si ga vnovič pridobiš; zgubil si posestvo, ali tebi in tvojim otrokom se ne sme nič žalega zgoditi.

Kako je bilo pa nekdanj z dolžnikom?

nebesom in molimo: „Sv. Ciril in Metod, prosita za nas!“

Iz državnega zbora.

Gospod Pfeifer, naš dolenjski poslanec se je na Dunaji v državnem zboru za nas Dolenjce tako-le potegnil, kazaje pobito polje narodnega gospodarstva na Dolenjskem rekoč:

„Žalibog, da je grozovita huda ura moja domovino, kranjsko deželo že več let zaporedoma obiskovala in pustošila, posebno je pa po Dolenjskem toča hudo, hudo razsajala, vsled ktere je blagor delavnega naroda giniti jel in revščina od dne do dne raste. V minulem poletju vsula se je gosta toča, ko golobje jajca debela čez več občin po Dolenjskem. Pobila je po Cerkljah po Krškem in okoli sv. Križa. Drevje je tako oklestila, da je brstje od njega letelo ter skorja in ljub vse križem od debel visela. Široke ravani z bogatimi vinogradi spremenile so se v nekotkih trenutkih v zimske livade, kajti o vročem poletju pokrivala jih je ledena toča čez in čez na debelo, kakor bi bil padel zgodnji sneg. Pridelki žita in sena, sadja in vina bili so deloma popolnoma uničeni. Posebno so pa nekteri vinogradi tako zdelani, da leta in leta ne bo nobenega vžitka ondi.

Več kakor 1200 posestnikov je bilo poškodovanih in večina od tistih je silno potrebna.

Glas revščine teh nesrečnikov segel je do prestola Njihovega Veličanstva, ki je daroval 1000 gold. za prvo potrebo, kranjski deželni zbor jih je pa z 1500 gld. podprl. Če tudi ste omenjeni svoti jako dobrodošli poškodovanim, vendar niste še zadosti veliki, da bi nesrečnim poljedelcem korenito pomagali.

Zastopniki tistih občin obrnili so se tega meseca s prošnjo do visoke c. k. deželne vlade,

Ako ni mogel plačati, prodali so ga za sužnja, ga uklenili kot sužnja, topli, bičali kot sužnja, ga sožgali ali ob glavo djali. — Tako se tebi ne godi.

Kaj pa, ako je bil več upnikom dolžan? Grozna je bila v tej reči postava: tak nesrečen dolžnik naj se razseka na kose, in vsak upnik naj dobi svoj kos. Tako je velevala rimska postava. — Predragi Dolenjci, ako bi to še dandanes veljalo, koliko izmed vas bi bilo že doslej razkosanih — po trdih, neusmiljenih upnikih!

Nepopisljivo trdosrčnost! praviš, kaj tacega bi si ne bil mogel misliti! — Verjamem. Ali še bolj čudno pa je, da niso bili ljudje neusmiljen trdosrčni le do tujih ampak celo do lastne krvi. —

Ubog siromak si, raztrgana obleka te morda pokriva; a pod ljuknastim plaščem ti vendar bije ljubeče srcé. Otroka svojega ljubiš ravno tako ali

da naj jim dovoli podporo iz državnega zaklada za nakup semen in za podporo ljudi, ki si sami nič prislužiti ne morejo.

Ker je znano, da kranjska deželna vlada ponesrečenih prebivalcev v enakih slučajih ni še nikjer brez pomoči pustila, se pač smemo nadjati, da se bo tudi sedaj ozirala na omenjeno prošnjo, ako se to že ni zgodilo, ter bo zahtevala potrebne podpore iz državnega premoženja.

Ker so na Dolenjskem prav tiste razmere, kakor jih današnji načrt postave za poškodovane kraje po Dolenji Avstriji, Moravskem in po Slezijski omenja, imel sem za svojo dolžnost omeniti na tem mestu na dolenjske nezgode, ker se nadjam, da se bo cesarska vlada in poslaniška zbornica usmilila nesrečnih Dolenjcev in jim bota po možnosti pomagala.

Kaj naj bodo vaši sinovi, kmetje ali rokodelci?

Na to vprašanje je kratek odgovor: oboje. Kako to? Glejte, kmet, morebiti sam težko živi, pa ima še več otrok. Kaj naj stori z dekleti, o tem ne moremo družega reči, kakor to, da naj jih zredi v božjem strahu, lepo v kršanskem duhu, da bodo obvarovale svojo nedolžnost. Fante pa dajte, kedar dokončajo šolo rokodelstva se učiti. Z rokodelstvom sicer dan danes tudi ni več tak zaslužek, kakor nekdanj; toda priden, spreten in varčen rokodellec še gotovo zmirom bolje izhaja, kakor slab, zadolžen kmet. Če se je tvoj deček v 4—5 letih dobro izučil rokodelstva, že ti je velika skrb odvzeta. Dokler mladenič še ni prost vojaščine službi naj za pomagača. Ali potem pa postane lahko precej sam mojster. Zdaj pa potrebuje očetove pomoči. Ker je do zdaj stariše le malo stal, mogoče jim bode, da mu dajo nekaj

pa še bolj kakor imeniten gospod, ki se dragoceno oblači. Kaj pa nekdanj; je li bilo vedno tako? Ne! celo očetovo ljubezen do svojega deteta je zamorila neverna trdosrčnost. Grozna je bila navada: očetje so morili lastne otroke. Oče je imel vso oblast nad otrokom, sprejel ga je ali pa zavrgel — kakor mu je bilo ljubo. Smel ga je prodati za sužnja ali izpostaviti v gozdu divjim zverem, vreči ga psom, utopiti v vodi, ako mu je bil odveč! Ljubi moji otroci, ki to slišite, koliko izmed vas bi jih več ne živelo, ako bi se godilo še tako, kakor se je pred dva tisoč leti. Sedaj morajo stariši skrbeti za vas, morajo vas rediti, oblačiti, če bi tudi bili bolehnji, slabotni; ne smejo vas zavreči, ko bi jim bili vi še tako odveč. Grozno bi bili kaznovani po postavi, ako bi storili z vami kaj tacega, kakor so delali nekdanj neverniki; postava sama skrbi za vas.

podpore, da bode lažje samostalen, da si nakupi potrebnega orodja, da se založi z blagom za rokodelstvo potrebnim. V večjih krajih utegne imeti mojster toliko dela, da se živi od samega rokodelstva; po vaséh že ni vsikdar toliko zaslužka. Zato pa morajo gledati taki rokodelci, da omislijo poleg lastne hišice še malo zemljišča. Oboje bode po tem že rokodelca in njegovo družinico redilo. Žalostno je pa nasprotno po ónih krajih, kjer ljudje nimajo ne dovolj zemlje, ki bi jih redila, in ki ne znajo tudi nobenega rokodelstva ne. Po Dolenjskem je veliko hišic, kjer stanuje le siromaštvo. Ljudje mislijo, da jih bode sama bajtica redila — zato pa dostikrat kradejo taki bajtari, zlasti po zimi, ko ne dobé dela po polji in vinogradih. Zatoraj še enkrat svetujemo našim ljudem: Dajte svoje dečke rokodelstva se učiti, da bodo enkrat gotov kruh imeli.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu.

Za Slovence v bližnji Istri je še zmeraj slabo. Lahi pa, ki škilijo v Laško kraljestvo, počno, kar hočejo. Neki Slovenec je zaupil: „Živili Slovenci!“ v Bujah, ko so Lahi svoje laške burke vganjali — in zato so ga skoraj zaprli.

Štajerski poslanec Raič se je v državnem zboru izvrstno potegnil za domači slovenski jezik, ki se posebno po Štajerskem v šoli in drugod še vedno zatira. Da bi le ne bil govoril gluhim ušesom!

Našega presvitlega cesarjeviča Rudolfa in njegovo soprogo Štefanijo na njunem popotovanju sprejemajo povsod z veseljem in največo častjo. Tako se je godilo v Damasku, velikem mestu, ki je severno od Jeruzalema, tako je sedaj tudi na Grškem. Še celo ubogi Crnogorci obetajo, da

Kaj? ali pa nekdanj ni bilo tako? Kaj so pa takrat postave velele? — Ne le, da niso branile življenja otrokom; ne le, da niso kaznovale neusmiljenih očetov, ampak postave same so zapovedovale otroke moriti, ako niso bili zdravi in krepki. Najmodrejši možje tedajnih časov pa so to potrjevali, češ, da je dobro in modro slabotne dece znebiti se. Grški postavodajalec Likurg je zapovedal slabotne otroke izpostaviti na gori Fajgetu, da poginejo, ali da jih zverina požre. Rimska postava je velevala: „slabotnega otroka naj oče hitro umori!“ Modrijan Seneka je pisal: Ubijemo steklega psa, divjega bika, utopimo pa svoje otroke, ako so slabotni ali pokvečeni. Tega pa ne delamo iz jeze, ampak je pametno, da se nepotrebne in nekoristne znebimo“.

(Dalje prih.)

bodo v Cetinji sprejeli imenitna gosta, kolikor bode le mogoče, slavno. — Dobro je, da naš prihodnji cesar dobi prijateljev, več ko jih je, boljše je. To pa tudi kaže, da tujci spoštujejo našo mogočno Avstrijo.

Naš denarni minister **Dunajevski** je v jedrnatem govoru dokazal, da je Avstrija v denarnih rečeh od leta do leta na boljem. Akoravno se je samo za železnice dalo v zadnjih letih čez 90 milijonov. Nasprotnike, zagrizene in brezverne nemčurje je kar potolkel s svojim govorom. Jezé se — ali vidijo, da ima minister prav.

V **Bosni in Hercegovini** se pridno delajo železnice. Hercegovsko poglavitno mesto Mostar bode kmalu z morjem vezala železnica.

Kaj je novega po širokem svetu.

Na **Srbskem** so z največo navdušenostjo praznovali 6. tega mesca spomin, da je bila pred dvema letoma knježevina srbska povzdignena v kraljestvo. Kralj Milan je pri tej priliki odpustil vso kazen 600 jetnikom, ki so bili zaprti zavoljo upora proti vladi.

Lahi se ob Rudečem morji v Afriki vedno bolj širijo in utrjujejo. Poslali bodo že v četrtič tje doli bark z vojaki. Ali gladko jim ne gre. Petnajst iz med njih je zašlo predaleč. Divjaki so jih napali. Lahi so se bili kakor levi. Ubiti so bili vsi, — ali drago so prodali svoje življenje.

Angležem gre v Afriki še zmeraj slabo. Krivi prerok Mahdi pa je jako ošaben. Vjetih Evropejcev noče spustiti. Med njimi so tudi Avstrijanci, misijonarji, nune in drugi. — Angleži bodo sedaj poslali tjakaj novo armado, ki bode imela 10.000 mož, 15.000 kamel, 3000 mul in 1000 konj. Vojska je sedaj tam grozno težavna za naše ljudi, ker je doli vročina neznošljiva. — Govori se pa, da so nekteri Irci, ki so bežali pred Angleži v Ameriko, tako zaslepljeni, da bodo šli iz golega sovražtva do Angležev pomagat črnim divjakom v Afriko!

Francozi so zvišali carino ali col na žito in moko, ki pride tjakaj iz tujega. To se bode moralo zgoditi tudi pri nas, sicer bode kmet čisto ubožal.

Na **Kitajskem** Francozje še vedno zmagujejo. Prisvojili so si zadnji čas Kitajska stanišča okoli mesta Kelung. Upajo, da jih bodo Kitajci kmalu prosili za mir. — Če bode res? kajti Kitajci so svojeglavni, če tudi v svojo pogubo — Francoze pa sovražijo iz cele duše.

V **južnej Ameriki**, v deželi Kolumbija, se je vnel upor ali punt. Vlada je poslala proti upornikom vojakov, ki so bili pa tepeni. Bilo je 60 ubitih 200 ranjenih in 300 vjetih.

Zjedinjene države v severnej Ameriki so dobile 4. t. m. novega predsednika z imenom

Kleveland. Pravijo, da je pošten, pravičen mož. Opravila bode imel dovolj, če bo hotel vse v red spraviti, ker je menda ni dežele, kjer bi bili uradniki tako podkupljivi, kakor so bili doslej v Ameriki.

Piše se nam:

Zaradi pomanjkanja prostora, priobčujemo še le zdaj nekatere nam zaostalih dopisov.

Iz Svibnega. Pri nas imamo precej trdo zimo: snega je bilo dokaj padlo; na Kumu pri sv. Neži ga ni bilo več kot 1 in pol metra visoko; naredil je veliko škodo; okoli Kuma in po Dobovci porušil je več poslopij in tudi po dolinah je učinil mnogo kvare na sadnem drevju.

Za otroke je hoja v šolo prav težavna. Vrh tega je tudi še precej dolga z visocih hribov, kakor na primer iz Čimerna imajo preko 1 in pol ure hoda; ali hodijo pa toliko rajše, ker imamo v Svibnem izvrstnega gospoda župnika za učitelja.

Kar pa naše okrajne in občinske ceste in pota zadeva, mora pa vsakdo priznati, da so jako v slabem stanu in navzlic tem, da so doklade za ceste v naši sv. Križki občini znatno visoke, se ceste ne posipljejo praviloma in o pravem času. Občinska cesta držeča od sv. Jurja na Zagorje, katera je bila pred nekaj leti z velikimi težavami in stroški napravljena, je žalibog tako zapuščena in od vodá razdrta, da skoraj — razun nekoliko mostov, postavljenih ob svojem času — ni več sledu, kod da je bila cesta.

Tudi občinsko uradovanje je pri nas še nemško. Ali žalibože, kako? Slaba nemščina da je groza. Uradujte v prvi vrsti vsaj o b č i n e v materinem jeziku.

Kar zadeva pri nas napredovanje kmetijskega stanu, o tem hočem Vam vprihodnjič poročati.

Iz Stopič. „Dolenjske Novice“ so nam že marsikaj dobrega in koristnega naznanile. Med drugim nas je razveselila opazka v 1. številki: „Kranjski deželni zbor je letos sklenil, da se bode s cigani ojtrejše ravnalo.“ Dobro, le bojimo se, da bo to še vse premalo. Mi želimo, da bi se nam ta nadloga popolnoma odpravila. In to je pač mogoče. Govorilo se je, da bo naša ljuba Avstrija v Afriki dobila prostor za malopridneže. Ko bi Avstrija tak prostor v Afriki že imela, bi mi visoko vlado prosili, da nam cigane prve tje doli odpelje; ker pa v Afriki takega prostora še nimamo, naj bi se pa tu doma poiskal. Pravijo, da so ob Dalmaciji pripravní otoki za tako robo, če pa to ne dopade, je pa na Dolenjskem dosti graščin naprodaj, naj bi se tedaj ena za gg. cigane kupila (prav iz srca jim jo privoščimo), in naj bi se jim dala pod nadzor-

stvov oskrbnikov v obdelovanje. Ako so nekaj Izraelci pod oskrbniki s trdim delom si morali kruh služiti, zakaj bi tega ne mogli in ne smeli tudi cigani? Naj se jim toraj pomaga, da postanejo koristni udje človeške družbe!

Prosimo, naj se še kedo drugi o ti zadevi oglasi.

Čudno je res, da vsredi med nami živé divjaki — cigani — brez vsakega poduka, v zakonu brez zakona, in nihče se jih ne vsmili!!

Iz Preserja v Ljubljanski okolici. Skoraj iz vseh krajev naše mile slovenske domovine čulo se je o predpustnih veselicah, katere so bile prirejene v korist dobredelnih naprav, samo naš preljubi Preser bil je do letos pozabljen, kakor da bi bil Bog si ga vedi kje tam doli na Turškem. Kaj pa je vzrok, da se iz Preserja skoraj nikdar ne nahaja v nobenem časopisu kakoršenkoli si bodi dopis? Odgovoriti na to vprašanje je prav lahko: Preser razcepljen je v dve stranki, katere ena drugej nasprotujete brez vsega vzroka in posredovati med njima bilo bi bob ob steno, toraj nočem strank. opisovati, ker nimam navade, kakor nekateri, slabosti svojih sosedov po svetu raznašati, kajti umazano perilo pere naj se doma. Omeniti danes le hočem, da smo tudi letos mi imeli prvičkrat dve predpustni veselici. 1. svečana bila je tombola s plesom v gostilni g. Janeza Petelina v Podpeči in ravno tako 15. svečana v gostilni g. Andreja Petelina v Kamniku. Obema omenjenima gostilničarjema se mora pripoznati, da sta za taki posel kakor nalašč odbrana. Čisti dohodek od tombol namreč 20 gld. se je porabil za učila dvo-razredne šole v Preserji. Ljudstvo, akoravno obeh strank, bilo je prav zadovoljno z obema veselicama in želelo še večkrat kaj takega. Vsega tega bi pa ne bilo, ako bi se ne bila posebno trudila nadučitelj g. J. Marn in trgovec g. F. Cvar.

Omenim naj še to, da bi bilo za naš kraj jako koristno, ako bi se take veselice večkrat prirejale, ker bi se ljudstvo združilo gotovo v eno stranko in potem še le spoznalo, da je resnično v slogi moč.

Iz Vel. Lašič. Veleoslavna c. k. vlada nam je blagovoljno potrdila pravila „bralnega društva“ s sedežem v Vel. Laščah. Že nekaj časa sem gojili so tukajšnji rodoljubi misel, kako bi se zedinili, kajti „v družbi je moč.“ Iztesali so si tedaj po izgledu družih, barčico, ki jih bode v viharnem morji časa krmila v varno zavetje, a v mirnih dnevih, kratkočasila in prijetno zabávala. Tega smo zagotovljeni, kajti, izbrani, — najboljši brodniki voljeni bodo za ta imenitni posel, in kakor slišim, prične se delovanje že ta mesec. Bog daj srečo.

Čemu neki to, vprašal bode marsikdo? Družega nič, kot novi davek, poreče drugi. Predragi! ne sodite preojstro. Ako je bilo potreba združiti

se kdaj, je čas sedaj, ko se nam bliža prerojenje; sedaj, ko se ti ne manjka sovražnikov niti spredaj niti zadej; sedaj, ko živimo zares v imenitnih časih. Zraven tega pa bode lahko videl z lastnimi očmi vsak, kdo je pravi prijatelj ljudstva. Pa tudi slednji vé, da ne more živeti brez hrane. Tudi brez dušne hrane ni mogoče živeti, vsaj omikanemu človeku ne. Bralno društvo oskrbovalo bode tečno dušno hrano, ki bode srcé požlahtnjevala, voljo vtrjevala, onemogle podpirala, budila ljubezen do bližnjega, do domovine, do Boga, do cara. Koristno berilo je najboljši prijatelj človeku; poveljno vsede se k njemu ob vsakem času, o vsakej uri, in zapusti ga, kadar mu drago, brez vsake zamere. Če pa vsak vé, da je dober prijatelj boljši, kakor gotov denar, da se ima v dobrem prijatelju velik zaklad, se li ne bodemo potrudili zanj? Je li kdo, ki prijatelja ne potrebuje? Kdor svojo srečo vživa sam, naj tud' solze preliwa sam! veli se nam. Vsi ki se tega zavedajo, pristopili so do sedaj, radostno k društvu. Pri posameznikih je le še trmoglavost na poti! Sicer pa vlada le ena misel! Gospodarji! hočete tudi vi pristopiti k nam? Poskusite, žal vam ne bode! Za male solde kupite si lahko tečno dušno hrano na izbér, oskrbite si prijatelja, ki vas ne bode zapustil niti v veselih, niti v žalostnih urah. Na noge tedaj!

Laščan.

Gospodarske stvari.

Poduk našemu kmetu.

. Ne kratkočasi se z gosposkimi zabavami! Tudi kmet naj si časih ob nedeljah in praznikih malo od tedenskega truda oddahne, tudi on naj si privošči kratkočasenja; toda zabave njegove naj bodo njegovemu stanu primerne in ne drage. Drago škodljivo kratkočasenje je — neizrečeno pitje in igra, a tudi lov. Lov nikakor ni za kmeta. Če bi že samo ob nedeljah puško v roko jemal, kar pa ne pristoji kristjanu, ne bi še toliko oporekali; toda kmet bi utegnil svoje delo tudi v tednu zanemarjati. To skušinja uči: dober lovec — slab kmet! Lov je pa silno draga reč, to vedo lovci in nelovci, ali kmet denarja za druge reči bolje potrebuje, kakor za smodnik.

. Ne porabi pri hiši, kar lahko prodaš in česar pri domu silno ne potrebuješ! Nastali so za kmeta zaradi velikih davkov, slabih letin in male vrednosti pridelkov tako slabi časi, da mora strašno paziti, kje kakošen krajcar vlovi, da plačuje davek, da si kupuje obleko, soli in družega, kar mora biti. Zato ti svetujemo: prodaj živád, kokoši, gosi, purane; za ta živež ti plača meščan lepe novce. Ti moraš v sedanjih slabih časih z drugim, slabšim živežem tudi v praznikih zadovoljen biti. Poznam kraje,

kjer kmet nikoli kuretine doma ne sné, kjer gospodinja na leto 20 jajc doma ne porabi. Taki kmetje pa tudi boljše shajajo, kakor tisti, kateri se s purani doma gosté. Pri zabeli, maslu, slanini (špehu), mleku se lahko mnogo prigospodinji; in to so kmetijski pridelki, kateri imajo vedno svojo ceno, glej zatorej, da te pridelke v denar spravljajš. Takisto velja tudi o drugih pridelkih, katerih imaš nad domačo potrebo.

**** Zoper stenice** rabijo ljudje vsakovrstne reči in mazila. Najložje se jih znebiš ako v kropu (blizo litra) raztopiš en četrt kilo goljuna (alaun) in takrat, ko vre, s čopičem (pinzeljnom) namočenim v tej tekočini, namažeš tiste kraje, kjer se ta nesnaga nahaja. Delaj pa urno, ker goljun se kaj hitro strdi. Najbolje je, če to delaš v kuhinji, da ti goljun lahko zmirom vré pri ognji. Tudi ta poskušnja se je že mnogim obnesla. Goljun je kaj po ceni, in dobiva se skoraj v vsaki štacuni. Poskusite — in sodite.

Domače vesti.

(Nesrečo) je imela v petek 13. t. m. gospa najemnika tukajšnjega mestnega mlina, da je v vodo pala tik pred jezom, kjer voda najbolj dere, ter jo potegne skozi žleb, kjer so bili štiri kolesa v teku. Nihče ni tega zapazil, le na drugem konci mlina, kjer so dekile prale, videle so roke iz vode stegati. Ena bila je dovolj pogumna, globoko v vodo bresti, ter jo je potem s pomočjo še družih srečno rešila. Čudo pa, da je nesrečnica le prav malo na glavi poškodovana.

(V državnem zboru) je g. V. Pfeifer izročil in priporočal prošnjo, da se državna cesta od Št. Jerneja v Novo mesto preloži zavoljo velikih klancev na levi breg Krke, da bi šla čez Belo cerkev in Št. Peter.

(Iz Ljubljane v Kamnik) se bode v dveh letih železnica dozidala in stala sedemsto seldemdeset tisuč goldinarjev. Kdaj jo dobimo Doenjci?!

(Doktor M. Godec) zdravnik na Toplica prodaja izvrstne žlahtne drevesca in mladik^e, katerih ima jako veliko vrst ali sort.

(Iz Doblič pri Črnomlju) se nam poroča: Zima je nehala. Delo se je v vinogradih in po polju pričelo! Naša nova šola bo baje do prihodnje jeseni dodelana in se bode pričela. Naša čitalnica je sklenila vsaki čisti dohodek v podporo revnih in marljivih učencev naše šole uporabiti. Živila!

(V Št. Jernejski) srenjski odbor sta poleg zadnjič imenovanih gospodov tudi izvoljena bila gospod Anton Majzelj, bivši župan in gospod Franc Bambič, oba iz Št. Jerneja.

(V Volmanovem gradu) v Kandiji pri Novem mestu prodajale se bodo od 7. aprila počenshi vsa k gradu spadajoča zemljišča posamezno. Več pove naznanilo na zadnji strani.

(Poštne hranilnice na Kranjskem.) Iz računskega poročila c. kr. poštno-hranilnega urada na Dunaji o l. 1883 in 1884 posnamemo za kranjsko deželo sledeče zanimive podatke: Največ se je občinstvo v Ljubljani poslužilo tega prekoristnega zavoda, kajti tu je v obeh letih se na 994 knjižic vložilo 27.597 goldinarjev; za Ljubljano sledi Krško, kjer se je na 159 knjižic vložilo 14.586 gld., za Krškim sledi Zagorje (ob Savi) s 232 knjižicami ter 12.301 gld. vlog; potem Gorenja vas (nad Loko) 112 knjižic in 11.057 gld. vlog; na dalje Postojina 141 knjižic 9666 gld. vlog. Malo pošt je na Kranjskem, kjer bi se za ta zavod ne bi bilo nič ali skoro nič storilo.

Razne vesti.

* (Očitna kazen božja.) Portugiški časniki, ki so vse preje, kakor duhovnom prijazni, poročajo o nekem čudnem dogodku. V Oportu se je imel spremeniti tamošnji zapuščeni samostan v borzo in pri tej priložnosti je nek znan advokat, ki je vse delo vodil, hotel tudi onečastiti cerkev in tudi to spremeniti v bišo kupčijsko. Prišel je to delo pri altarji, posvečenem Materi Božji. Delavci, katerim je bilo naročeno istega podreti, so se odločno ustavljali, in ko jih na noben način ni mogel pregovoriti, vzame sam orodje in vdari ž njim po glavi podobno Marije Device, a takoj strašno zakriči in nazaj omahne; oslepel je za kazen. Altarja pa potem, se ve da, niso podrli.

Iz pred porotnega sodišča.

Od družega do sedmega dne marca meseca t. l. vršile so se pri c. kr. okrožnem sodišči v Rudolfovem konečne razprave pred porotniki. Sodili so sodniki iz ljudstva. V petih slučajih je bil štirim predmet umor, uboj in teško telesno poškodovanje. Kakor se iz spodaj popisanih razprav vidi, bil je povod vsem ubojem in poškodovanjem tako malenkosten, da mra vsakega poštenega rodoljuba groza spreleteti, ako premisli, kako surova in brezčutna je mladina in kako lahko jej je zdravje bližnjega brez pravega vzroka poškodovati in mu celo življenje vzeti. Vzrok tej žalostnej prikazni je iskati v zanemarjeni vzgoji otrok. Brez šolskega pouka raste moška mladina in potem so jej divje razbijanje, razgrajanje, pijančevanje in pohujšljive igre edina zabava, namesto da bi v prostih urah in posebno v praznikih z branjem koristnih in poučnih bukev, s prijaznim razgovorom, z igrami pod milim nebom bi redile duha in krepile teló. Bog ne daj, da bi odraslim mladenčem ne privoščili kozarec vina. Ali ono brezumno pijanstvo, ki ne pozna nobene mere, škoduje zdravju in denar krade, pušenje tobaka in druge strasti so vzrok, da ljudstvo telesno propada, kar se vidi v tem, da nikdar potrebno število za vo-

jaščino sposobnih mladenčev ni dobiti. Poleg tega trati se denar v brezpotrebne in škodljive namene, um slabš in sreč zdivja.

Gospodje duhovniki, učiteiji, župani in drugi odlični možje, odpira se vam široko polje, a koristno delo. V cerkvi in v šoli, v domači hiši in v soseski naj se z naukom in dobrim vzglédom cepi v mlada srca ljubezén do izobrazbe in njen sad bode ta, da bode pojemala in konečno izginila ona ostudna surovost, ktera naš sicer dobri narod toliko sramoti!

2. marca. Zatožena sta Anton Smrke, 17 let star, iz Srednjega Globodola, in Anton Kolencec, 20 let star, iz istega kraja; prvi zaradi uboja, drugi zaradi sokrivde pri uboju. — Fr. Mirtič iz Brezove Rebri zaljubil se je v Brezarjeve Nežo; tudi Smrke je bil vanjo zaljubljen. Grozil se je že preje, da bo Mirtiča ubil, in res, ko je Mirtič vasoval, ga je prišel Smrke s Kolencem čakati, in Smrke ga je zavratno udaril s polenom; ko je bil Mirtič že v nezavesti, udaril ga je še Kolencec in popolnoma ubil. — Porotniki potrdili so enoglasno vprašanja zaradi uboja, oziroma sokrivde pri obeh. Sodišču predsedoval je gosp. Jeuniker, tožitelj drž. pravd. g. Gerdešič, branitelj g. dr. Skedl. Sodišče obsodilo je Antona Smrketa na 6 let, a Kolenca na 4 leta težke ječe, pri vsakem poostrena z enim postom na mesec.

3. in 4. marca. Anton Oštir iz sv. Križa pri Kostanjevici, 20 let star, bil je zatožen poskušnega in zvršenga umora. — 21. septembra lanskega leta, ko je bilo pri svetem Križu cerkveno žegnanje, zbrali so se v Kuntaričevej gostilnici fantje iz Sv. Križa in iz Mraševega. Pili so mnogo in potem začeli plesati. Pri plesu vnel se je prepir, in Anton Oštir, ki se je srdil na Mraševce, ker so ga popreje enkrat stepili, začel je z ostrim nožem plešoćim fantom trebuhu parati. Od teh jih je troje umrlo, eden je na smrt bolan, trije pa so ozdraveli. Porotniki so zanikali z devetimi proti trem glasovom vprašanja na umor in potrdili v istem razmerji vprašanje radi uboja. Sodišče, kteremu je predsedoval g. dr. Vojska, ga je obsodilo na deset let težke ječe, poostrene s postom vsak mesec in s temnim zaporom in trdim ležiščem vsakega 21. septembra. Tožitelj je bil g. državnega pravdnika namestnik g. dr. Ferjančič, branil ga je g. advokat dr. J. Skedl.

5. marca. Janez Ajster, iz Krške vasi, 22 let star. Obtožba, ktero zastopa drž. pravd. g. Gerdešič, krivi zatoženca hudodelstva javne posilnosti, storjene po hudobni poškodbi tuje lastnine. — V noči 31. okt. na 1. novembra pretečenega leta se je napil zatoženi in mlinarja Jožeta Šmajdeka brez vzroka s kolcem udaril. Šmajdek ga je prijel in vrgel na tla. Ker je zatoženca spremljal in mu pomagal Janez Lopatič, zbežal je Šmajdek v mlin. Pred mlinom je pa Ajster dva velika kamena vrgel skozi okno v sobo Marije Šmajdekove, žene mlinarjeve, in jo poškodoval na desnem lici. — Porotniki potrdili so enoglasno vprašanja zaradi javnega posilstva ter bil obsojen na 2 leti težke ječe, poostrene z enim postom vsak mesec. Predsednik sodišča je bil g. Jeuniker, tožitelj g. Gerdešič, branitelj g. dr. Slanc.

6. marca. Nace Ule, 32 let star, mlinar v Ratečah, je tožen hudodelstva goljušije. Jože Brunner iz Beljaka je ž njim sklenil pogodbo za češminje, in mu dal 100 gld. Zatoženi je Brunner dvakrat po denarje pisal in rekel, da je že pri mnogih ljudeh naročil češminja, in da ga ima že mnogo pripravlje-

nega. Na to mu je Brunner dvakrat po 200 gld. poslal. Ko je bil čas, odrajtati blago, ni bilo ne blaga ne denarja. — Porotniki potrdili so enoglasno vprašanja zaradi goljušije. Obsojen je bil na šestnajst mesecev težke ječe, z enim postom vsak mesec. Predsedoval je sodišču g. dr. Vojska, tožitelj drž. pravd. namestnik g. dr. Ferjančič, branitelj g. dr. Rozina.

7. marca. Marko Muc, hlapec iz Luže, ubil je posestnika Mišjaka na Luži, kar smo v predslednej številki Dol. Novic na 31. strani popisali. Porotniki potrdili so enoglasno vprašanje radi uboja in na predlog javnega tožitelja g. drž. pravd. Gerdešiča obsodilo ga je sodišče uvažujoč razloge g. branitelja dr. Slanca na tri leta težke ječe poostrene z enim postom vsak mesec. Predsedoval je g. predsednik Jeuniker.

Rešitev ugank

(v 5. št. „Dolenjskih Novic“.)

1. Beraška palica.
2. Lesen konj.
3. Polž, ki svojo hišo nosi.
4. Par.
5. Drugače je bilo ime sinovom, — kakor očetu.

Prav rešila sta jih Dvornik iz Novega mesta in Jožef Špelko iz Podgore. — Žreb odločil je Jožefu Špelkotu.

Vremenske prerokovanja za mesec marcij.

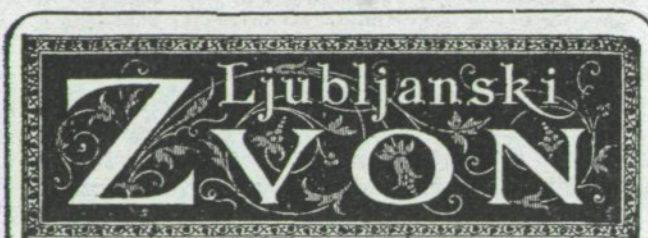
Kolikorkoli glešta kralj, je za sušev prah premal'. — Sušev prah in kup zlata, enako tehtata. — Če 40 maternikov (10) ni lepó, tud' 40 dni potem ne bo. — Če 40 maternikov dan še zmrzuje, še 40 mrzlih noči prerokuje. — O svetem Gregori (12), lesjak je pred dvori; je slabo vreme, nazaj ne gre; je vreme lepó, gre spet za 14 dni domov. — Na sv. Jederti (17) dan, taja zemlja od znotraj van. — Če lepo je vreme na Jožefovo (19), se letina dobro obnašala bo. — Če breskev že cvete na Jožefovo, izvrsno se letina skazala bo. — Je svetega Ruperta jasno nebo, bo mallega srpana ravno tako. — Če se sušca da orati, bo maltravna jokati. — Kol'ko megle sušca je, tolk' po letu dežja gre. — Če je sušca zemlja preveć pila, bo po letu toliko manj dobila. — Sušca će grmi, lakota beži. — Sušceve goste megle, plohe poletne redé. — Če sušca na njivah sneg dolgo leži, pri setvah kmetijstvu dost' kvara stori. — Sušca sneg, je setvam kreg. — Pelje sušec ovce na paše zelene, v hlevu nazaj jih maltraven zažene. — Če ovce v sušcu na tratah norčijo, maltravna spet mirno v hlevu ležijo. — Sušec, če z rilcem ne rije, z repom rad potem zavije. — Sušec rad z repom plaši, in nas z novo zimo straši.

Sejmi na Dolenjskem.

18. marca v Krškem; 20. pri sv. Mohorji v trebanj. okraji, v Št. Juriju (v novomešk. okraji); pondeljek po sv. Jožefu v Mirni peči; torek po sv. Jožefu v Metliki; prvi dan po Marijinem prazniku na Dolih (pri Mokronogu); soboto pred tiho nedeljo v Mokronogu; pondeljek po tihi nedelji v Kostanjevici; petek pred cvetno nedeljo na Bruniku in Hotemežah. Velikiga tedna pondeljek v Višnji gori; torek v Črnomlji; četrtek v Zatičini.

Loterijske srečke.

Trst	28. februvarija	57	18	75	87	49
Gradec	7. marca	78	70	40	25	39
Dunaj	7. marca	14	41	16	58	72

Št. III. prinaša te spise:

1. J. Stritar: Rod za rodom. Pesem.
2. J. Kržišnik: Rondél. Pesem.
3. Dr. Fr. Detela: Véliki grof. Zgodovinski roman. (Dalje).
4. J. Trdina: Bajke in povesti o Gorjancih. 22. Pod hruško.
5. J. Starè: Pisma iz Zagreba. X.
6. J. Stritar: Pogovori. I.
7. A. Funtek: Utopljeni zvon. Pesem.
8. J. Cimperman: Oséhlo cvetje. Sonetje.
9. Fr. Wiesthaler: Slavni Slovenci. I. Dr. Jakob Zupan.
10. Dr. Sivor: Vodnikov „Vršác“, potlej pa še nekaj. Slavnostni govor magistra Sulfurija Udrihoviča.
11. Janko Kersnik: Agitator. Roman. (Dalje).
12. Književna poročila: II. Dr. K. Štrekelj: Slovenska slovnica za srednje šole. (Dalje.)
13. Slovenski glasnik: Nove knjige slovenske. — „Vita vitae meae!“ — Matica Slovenska. — Jurčičevi zbrani spisi. — Imenitna knjiga. — Slovenski slikar Jurij Šubic. — Slavo-deutsches und Slavo-italienisches. — Die östlichen Alpenländer im Investiturstreite. — Popravek.
14. Janko Kalan: Šah. [9—3]

„LJUBLJANSKI ZVON“ izhaja v mesečnih, po 4 tiskovne pole velike osmerke obsežnih zvezkih ter stoji za pol leta 2 gld. 30 kr., za četrt leta 1 gld 15 kr.

Prodaja zemljišč.

V Volmanovem gradu v Kandiji pri Novem mestu (Neuhof bei Rudolfswert) prodajale se bodo precej po velikonoč. praznik. 7. aprila počenshi vse k gradu spadajoče njive, travniki in hosta iz proste roke, ali vse skup ali pa posamezno proti prav ugodnim pogojem. — Kmetovalcem, kateri se hočejo tu naseliti, je prav lepa prilika, si večje ali manjše skupno ležeče zemljišče blizo mesta pridobiti.

Kdor želi kaj kupiti, se vabi, da pride kmalu dotična zemljišča si ogledat; pismena poizvedovanja pa naj se pošiljajo [17—2]

lastniku Volmanovega gradu
pri Novem mestu. — Pošta Novomesto, Dolenjsko.

Išče se v službo

16 do 17 let staro dekle, katero je lepega vedenja, ponižno in pošteno, zna nekoliko brati in pisati. — Imelo bo lepo priliko, zraven opravljanja lahkkih domačih del izučiti se v prodajalnici z mešanim blagom. — Več se izve pri vredništvu „Dolenjskih Novic“ v Novem mestu. [15—2]

V farovžu, v Šempetru pri Novomestu se dobi

100 av. veder

dobre, zanesljive rudeče starine in toliko bele od leta 1879., 45 veder muškatarja in toliko belega letošnjega.

[16—2]

Janez Rome, župnik.

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajec.

Surova vazelina

(Rohwaseline) je

najboljše mazilo za usnje.

To stalno, nespremenljivo, tekoče mazilo je temne barve in se ne nahaja v njem nobena rastlinska ali živalska maščoba ter tudi ne postane nikdar žaltovo.

Sirova vazelina je najboljši pripomoček za obvarovanje usnja, ker najtrdeje usnje takoj mehko in volno stori ter se po vsemu usnji enako razleze in ga obvaruje, da ne strohni in se ne usuši.

Rabi pa se to mazilo za obuvala, da postanejo mehka in da jih voda ne premoči; posebno za **lovske čevlje**; za mazanje **jeremenov, komatov, usnja pri vozeh in kočijah.**

Opomniti je treba, da se nahaja na starem usnji mnogo ostankov živalske ali rastlinske maščobe, treba je toraj usnje že od začetka dobro mazati; ko se pa te masti napije, zadostuje potem, da se le nekoliko namaže.

Neobhodno potrebno je to mazilo za vsakega, kateri ima konje, ker je najboljše za mazanje

konjskih kopit.

Vpeljano je to mazilo že za konjska kopita tudi v **c. k. vojski** po naročilu vis. e. k. ministerstva avstr. z uk. št. 2030. Da je to mazilo za konjska kopita v resnici izvrstno, to pričajo tudi mnoga pohvalna pisma prvih živinozdravnikov. Ta sirova vazelina namreč v konjsko in sploh v vsako živalsko kopito ali rog hitro vleze, ter ga obvaruje, da se ne cepi in se ga nobena bolezen ne prime.

Rabi pa se tudi za mazanje lešaja pri goveji živini, mašin in brizgalnic, ter tudi za mazanje železa, da ne zarujevi.

Sirovo vazelino

pa prodaja v Novem mestu samo podpisani ter velja v močnih, plehnatih škatljicah 10 kr. (80 gr. težka), 35 kr. (četrt Kg.), 50 kr. (pol Kg.) in 75 kr. (1 Kg.) Brez škatelj pa se dobiva po 65 kr. Kg.

Vsim tistim pa, kateri želé to mast prodajati, dajem jo veliko cenejše.

V svojej zalogi imam tudi najnovejše vrste cilindre za lampe, tako imenovane

Kugelcilindre. [20—1]

Odlikujejo se od prejšnjih v tem, da le malo kateri počí in veliko svitljeje sveti.

FRANC RUS, trgovec

v Novem mestu v Bučarjevi hiši št. 84.

20 centov lepega krompirja

po 1 gld. 50 kr. ima na prodaj

Jožef Klinc,

[18]

iz Gorenjega polja pri Soteski.

Zdravnik dr. M. GODEC na Toplicah

ima na svojih vrtovih nad 240 vrst jablanovih in kacih 300 vrst ali sort hruškovih izvrstnih žlahtnih drevesc. — Prodá tedaj večje in manjše drevesca, pa tudi mladike. [19—1]

Novomesto. — Natisnil J. Krajec.